

MILAYO YA MADZUDZANYELE A MUṬANGANO WA TSHUMISANO YA ZWITSHAVHA ZWA MVELELE

1. Tswikiso

- 1.1. U ṭhonifha vhufa ho fhamba-fhambanaho na vhuḍitaluli vhu sa fheli ha zwitshavha zwa mvelele Tshipembe ha Afrika;
- 1.2. U khwaṭhisedza tshirunzi tsho mamelwaho, ndeme ya ndingano, na u shela mulenzhe ho khetheaho ha zwitshavha zwoṭhe zwa mvelele;
- 1.3. U livhiswa nga maitele a u ṭanganedzana, u ṭhonifha mvelele na u tshilisana nga mulalo na tshumisano;
- 1.4. U ḍikumedzela u ṭutuwedza nyambedzano i si na tshiphiri, u haseledza na u shumisana kha u dzhia tsheo kha mafhungo ane a kwama vhathu vhoṭhe;
- 1.5. U ṭanganedza ndeme ya u fhamba-fhambana, na ndeme ya u vhulunga vhukwamani vhu fhaṭaho na vhu ṭhonifheaho vhukati ha zwitshavha zwa mvelele;
- 1.6. Zwiimiswa zwi ḍivheaho zwine zwa vha mirado zwi sima Milayo iyi ya Ndaela ("Milayo") sa muhanga wa u shela mulenzhe ho dzudzanywaho, u pfesesana hu fanaho, na tshumisano i bvelaho phanda.

2. Ndivho na Vhuhulwane

- 2.1. Milayo iyi i shuma u langa maitele na vhuḍifari ha muṭangano wo dzudzanywaho na zwiimiswa zwi ḍivheaho zwine zwa vha mirado.
- 2.2. Ndivho ya wonoyu muṭangano ndi u amba nga ha mafhungo ane a kwama vhoṭhe, na tshumisano vhukati ha zwiimiswa zwine zwa vha mirado.
- 2.3. Wonoyu muṭangano a si muthu wa mulayo nahone a u na vhumuthu ha mulayo.
- 2.4. Wonoyu muṭangano u do farwa nga ndila yo dzudzanyeaho, ya lwa mulayo, ya tshidele, na i katelaho vhathu vhoṭhe u itela uri hu kone u vha na nyambedzano yavhuḍi, u ambedzana nga ṭhonifho, na u shela mulenzhe hu linganaho nga zwiimiswa zwoṭhe zwine zwa vha mirado.

3. Mirado ya Muṭangano

- 3.1. Zwiimiswa zwine zwa murado zwi nga katela madzangano naho e afhio a mvelele, madzangano a tshitshavha, zwigwada zwa vhurangaphanda ha vuhosi kana zwa sialala, madzangano a vhuimeleli ha tshitshavha, na zwiṭwe zwiimiswa zwi ḍivheaho zwine zwa imela madzangalelo a tshitshavha tsha mvelele.
- 3.2. Zwiimiswa zwa mvelele zwine zwa khou toḍa u vha mirado zwi nga ita khumbelo ya u ṭanganedzwa nga u tou ṛwala, zwa ṛetshedza mafhungo ane zwa tou pfala uri a nga toḍea u ya nga muṭangano.

- 3.3. Musi ho sedzuluswa khumbelo, muṭangano u nga ṭanganedza muiṭi wa khumbelo uri a vhe tshiimiswa tshine tsha vha muraḁo nga vouthu ya vhunzhi ha mbili tshararu tsha zwiimiswa zwi ḁivheaho zwi re hone zwine zwa vha miraḁo.
- 3.4. Muṭangano u nga ṭanganedza muthu uri a vhe muraḁo nga ṇḁila yo fhelelaho kana u ya nga nyimele. Muthu a nga ṭanganedzwa uri a vhe muraḁo u ya nga nyimele hu tshi tevhedzwa nyimele dzi pfalaho dzine muṭangano wa nga vhona dzi tshi ṭodea u itela u khwaṭhisedza uri muṭangano u farwa nga u fulufhedzea, uri u katela vhathu vhoṭhe, na u shuma nga ṇḁila yo dzudzanyeaho.
- 3.5. Tshiimiswa tshiṇwe na tshiṇwe tshi ḁivheaho tshine tsha vha muraḁo tshi na pfanelo ya u vhea vhaimeli vhavhili uri vha shele mulenzhe kha muṭangano.
- 3.6. Vhaimeli vhane vha imela zwiimiswa zwine zwa vha miraḁo vha tea u ṇetshedza vhuṭanzi ho ṇwalwaho vhune ha sumbedza uri vho vhewa nga ṇḁila yo teaho kha muṭangano muṇwe na muṇwe.
- 3.7. Muṭangano u ḁo vha na redzhisitara ya zwiimiswa zwoṭhe zwi ḁivheaho zwine zwa vha miraḁo, i ḁo sumbedza ḁuvha ḁe miraḁo ya ṭanganedzwa ngaḁo, vhuimo ha u vha havho miraḁo (hu sa londwi uri ndi ha zwino, ho fhelelaho kana ndi vhune ha ya nga nyimele), na nyimele naho dzi dzifhio dzine dza shuma kha miraḁo yo vhewaho ho sedzwa nyimele.

4. Ndayotewa na Vhaofisiri vha Muṭangano

- 4.1. Tshiimiswa tshiṇwe na tshiṇwe tshine tsha vha muraḁo tshi nga dzudzanya muṭangano nga u ṇetshedza ṇdivhadzo yo ṇwalwaho kha zwiimiswa zwoṭhe zwi ḁivheaho zwine zwa vha miraḁo.
- 4.2. ṇdivhadzo i ḁo bula ndivho, ḁuvha ḁo dzinginywaho, na fhethu ha muṭangano (une vhathu vha ḁo tea u vha hone khawo nga ho livhaho kana vha dzhena khawo nga zwishumiswa zwa thekinolodzhi).
- 4.3. Muraḁo o dzudzanyaho muṭangano u tea u ṇetshedza adzhenda yo dzinginywaho hu sa athu fhela maḁuvha a 14 phanda ha muṭangano.
- 4.4. Tshiimiswa tshiṇwe na tshiṇwe tshine tsha vha muraḁo tshi nga ṇetshedza maṇwe mafhungo ane a ḁo haseledzwa uri a katelwe kha adzhenda, tenda themendelo dzo raloho dzo itwa hu sa athu fhela tshifhinga tsho linganelaho phanda ha musi muṭangano u tshi thoma, kana arali dzo ṭanganedzwa nahone dza waniwa muṭanganoni nga vhunzhi ha vhathu vha re hone khawo.
- 4.5. Muraḁo we a dzudzanya muṭangano u ḁo vula muṭangano na u ita vhungoho uri wo dzudzanyea.
- 4.6. Muṭangano u ḁo dzhiwa wo dzudzanyea nahone u ḁo thoma musi miraḁo yoṭhe i re hone i tshi ṇea thendelo ya:
 - 4.6.1. u ṭanganedzwa ha zwiimiswa zwo imelwaho zwi re miraḁo; na
 - 4.6.2. u vhewa na vhulangi ha vhaimeli vhavho.
- 4.7. Mafhungo maṇwe na maṇwe ane a ḁo takuswa musi hu tshi thoma muṭangano, u katela na mafhungo a ndaela kana u tendelwa ha muimeli, a ḁo tandululwa nga vhunzhi ha zwiimiswa zwa miraḁo zwi ḁivheaho zwi re hone. Naho zwo ralo, hune

fhungo la kwama vhuimo ha u vha muraḁo kana u ṭanganedzwa ha tshiimiswa tshine tsha vha muraḁo tsho imelwaho nga muimeli ane ha khou ambiwa nga hae, mafhungo o raloho a ḁo tandululwa nga vhunzhi ha mbili tshararu tsha zwiimiswa zwine ḁivheaho zwi re hone zwine vha zwa miraḁo.

- 4.8. Musi muṭangano muṁwe na muṁwe u tshi thoma, vhaimeli vha ḁo khetha nga vouthu ya vhunzhi Mudzulatshidulo uri a range phanda wonoyo muṭangano.
- 4.9. Mudzulatshidulo u ḁo ita uri hu dzudzanyee, a vhone uri muṁwe na muṁwe u ṁewa tshifhinga tsho eḁanaho tsha u amba na u livhisa nyambedzano u itela uri miraḁo i kone u swikelela thendelano u tendelana na yeneyi Milayo.
- 4.10. Malugana na mafhungo maṁwe na maṁwe ane a tshimbidzana na muṭangano kana maitele a songo ṭalutshedzwaho kha yeneyi Milayo, Mudzulatshidulo u ḁo shumisa milayo yo ḁowealeho ya maitele a muṭangano ine ya nga ṭanganedzwa nga ho ḁowealeho na yo teaho u ya nga nyimele, tshifhinga tshoṭhe zwi tshi ya nga zwine zwa ṭḁiwa kha muṭangano.
- 4.11. Muraḁo une wa ḁo fara muṭangano u ḁo vhea Muṁwaleli uri a thuse Mudzulatshidulo nga tshifhinga tsha muṭangano. Muṁwaleli u ḁo hwala vhuḁifhinduleli ha u tikedza mafhungo ane a tshimbidzana na maitele, u ṁwala zwine zwa khou itea na u lugiselela notsi dza wonoyo muṭangano.
- 4.12. Notsi dza muṭangano dzi ḁo ṭanganedzwa nga vhunzhi ha zwiimiswa zwi ḁivheaho zwine zwa vha miraḁo zwi re hone kha muṭangano.
- 4.13. Mishumo ya Mudzulatshidulo na Muṁwaleli i a fhela musi hu tshi ṭhaphudzwa notsi dza muṭangano.

5. U dzudzanywa ha miṭangano

- 5.1. Musi muṭangano muṁwe na muṁwe u sa athu fhela, vhaimeli vha ḁo khetha muraḁo kana komiti ine ya ḁo hwala vhuḁifhinduleli ha u ita ṁdivhadzo na u dzudzanya muṭangano u tevhelaho.
- 5.2. Hezwi a zwi thivheli zwiimiswa zwivhili kana u fhira zwi ḁivheaho zwine zwa vha miraḁo u dzudzanya muṭangano wa muṭanganelwa u siho kha mbekanyo yo ḁowealeho, hune nyimele dza ṭḁa vhukando ho raloho nga ṁḁila i pḁalaho nahone ṁdivhadzo yo ṁewa nga ṁḁila yo teaho kha zwiimiswa zwoṭhe zwine zwa vha miraḁo.

6. Tshivhalo tsha Miraḁo na u Shela Mulenzhe

- 6.1. Tshivhalo tsha miraḁo tshi tea u vha phesenthe dza 50 dza zwiimiswa zwi ḁivheaho zwi re miraḁo zwe zwiṁwe na zwiṁwe zwa imelwa nga muimeli muthihi.
- 6.2. Arali hu si na tshivhalo tsho eḁanaho tsha miraḁo, muṭangano u nga imiswa nahone wa dovha wa farwa nga murahu ha musi ho itwa ṁdivhadzo yo teaho.

7. Maitele a Muṭangano

- 7.1. Mudzulatshidulo u ḁo khwaṭhisedza uri muṭangano u tshimbila nga ṁḁila yo dzudzanyeaho, a tsireledza pḁanelo ya u amba, na u ita uri hu tevhelwe maitele o teaho.

- 7.2. Ndi vhaimeli vho vhwahwa nga ndila yo teaho fhedzi vha zwiimiswa zwa mirado vhane vha nga amba na u shela mulenzhe kha nyambedzano mutanganoni.
- 7.3. Vhataleli vha nga tendelwa u vha hone arali vho rambiwa kana vho tendelwa nga mutangano, fhedzi a vha nga sheli mulenzhe kha nyambedzano nga nda ha musa vho newa thendelo nga Mudzalatshidulo nahone u ya nga nyimele dzo tiwaho nga mutangano.
- 7.4. Mutangano u do bvela phanda u ya nga adzhenda yo tangeredzwaho nga vhaimeli mathomoni a dzulo.
- 7.5. Mudzalatshidulo u do vhidza tshitehwa tshinwe na tshinwe nga mutevhe nahone a humbela vhaimeli uri vha ambe nga u tou sielisana.
- 7.6. Vhaimeli vha tea u amba nga kha Mudzalatshidulo na u iledza u thithisa kana u thasela vhanwe nga maipfi.
- 7.7. Muimeli a nga takusa ndaelandulamisi, ine ya tea u sedzwa nga u bonya ha ito nga Mudzalatshidulo.
- 7.8. Mafhungo a siho kha adzhenda a nga haseledzwa u ya nga thendelo ya vha re hone kha mutangano.
- 7.9. Tshifhinga tshinwe na tshinwe Mudzalatshidulo, u itela dzudzanya mafhungo kana u tutuwedza u toda thendelano kha mafhungo ane a kwama vhathu vhothe, a nga themendela uri hu shumiswe manwe maitele kana foramu, hu katelwe nyambedzano yo dzudzanywaho, vhumfumedzanyi kana khaseledzo i re na mulivhisi. U pambuwa naho hu hufhio kha maitele o dowealeho hu do tendelwa zwi tshi ya nga vhumzhi ha vouthu dza vhaimeli vha re hone.

8. Ndila ya u dzhia tsheo

- 8.1. Mutangano u do lwela u swikelela tsheo nga kha nyambedzano dzo vuleaho, u pfesana, na thendelano vhukati ha zwiimiswa zwi divheaho zwa mirado.
- 8.2. Nga nda ha mafhungo a maitele na tsheo dzine dza tshimbilelana na vhumfari na ndaela ya mutangano wone mune, a hu na tshiimiswa tshine tsha vha murado tshine tsha do vhothiwa nga tsheo ye tsha si tendelane nayo.
- 8.3. Arali ha sa swikelelwa thendelano, eneo mafhungo a nga kha di:
 - 8.3.1. imiswa uri a dovhe a tolisiswe kana ha vha na khaseledzo nga zwigwada zwivhili; kana
 - 8.3.2. iswa kha manwe maitele nga he ha tendelanwa ngaho nga mutangano u ya nga yeneyi Milayo.
- 8.4. Muñwaleli u do ita vhumgoho ha uri mafhungo naho e afhio a songo dzudzanywaho a ñwalwa nga ndila yo teaho kha notsi dza mutangano.

9. Khanedzano khulwane

- 9.1. Arali ha vha na khanedzano khulwane kana u sa pfana hune ha nga ita uri mutangano u sa tsha kona u bvela phanda kana zwine zwa nga kwama vhushaka vhukati ha

zwitshavha kana zwiimiswa zwa mirado, Mudzulatshidulo kana mutangano u nga laedza zwigwada zwi kwameaho uri zwi wane thandululo nga u ambedzana tshiphirini.

- 9.2. Zwigwada zwi nga kha di tendelana u vhea mupfumedzanyi kana mudzudzanyi u thusa u tandulula khanedzano, u ya nga milayo na maitele zwine vha vhona zwo tea.
- 9.3. Wonoyo mutangano a wo ngo tea u kombetshedza tshigwada naho tshi tshifhio uri tshi tanganedze thandululo, fhedzi u nga tikedza na u tufuwedza nyambedzano, vhupfumedzanyi na dziwe ndila dza mulalo dza thandululo u itela u vhulunga thonifho na tshumisaho i bvelaho phanda.
- 9.4. Tshigwada tshiwe na tshiwe tshine tsha kwamea kha khanedzano yo raloho tshi na pfanelo ya u bula vhupfiwa hatsho kha mutangano, arali khanedzano ya kwama kushumele kwo tangavhuwaho kana u fulufhedzea ha mutangano.

10. Dzikomiti na Mishumo ye dza Avhelwa Yone

- 10.1. Nga zwiwe zwifhinga mutangano u nga kha di vhea komiti dzo khetheaho uri dzi ite mishumo yo livhaho ine ya bva kha tsheo dza mutangano.
- 10.2. Komiti dzo raloho dzi nga kha di newa mishumo i tevhelaho:
 - 10.2.1. U dadzisa na u shumisa tsheo kana ndivhadzo dziwe na dziwe dze mutangano wa tendelana khadzo;
 - 10.2.2. U nwalela kana u ambedzana ho imelwa mirado ya mutangano na vhakwamei, zwiimiswa kana vhalanguli;
 - 10.2.3. U ita tsenguluso, thodisiso kana mushumo wa u lugiselela u itela u tikedza ndivho dza mutangano;
 - 10.2.4. U vhidzela mutangano nga ha mvelaphanda, mvelelo, themendelo kana mawanwa.
- 10.3. Komiti dzi do shuma u ya nga milayo na vhudifhinduleli he ha tendelwana ngaho nga tshifhinga tsha musi dzi tshi tikwa.

11. Vhudifari na Tshirunzi

- 11.1. Vhaeni vha tea u farana nga tshirunzi na thonifho tshifhinga tshothe.
- 11.2. A hu na muimeli ane a tea u thithisa muwe musi a tshi khou amba, nga nda ha musi hu na ndaelandulamisi.
- 11.3. Arali muthu a difara nga ndila i si yavhudi musi mutangano u tshi khou bvela phanda, Mudzulatshidulo a nga mu tsivhudza kana a mu hambela uri a bvele nda.
- 11.4. Tshifhinga tshothe mutangano u tea u farwa nga ndila ine ya tufuwedza muya wa thonifho na une wa katela vhathu vhothe une wa hulisa tshirunzi tsha mvelele dzothe dzi re hone.

12. U nwala na U Tevhelela

- 12.1. Muwaleli u do lugiselela u nwala tsheo dze ha tendelanwa ngadzo na u phadaladza notsi kha vhaimeli vhothe hu sa athu fhela maduvha a 14.

- 12.2. Nga tshiñwe tshifhinga muṭangano u nga kha ḡi vhea Muraḡo kana Komiti ya u ṅwala Marifhi na u vhulunga Rekhodo, wonoyo muraḡo kana yeneyo komiti i ḡo bvela phanda u hwala vhuḡifhinduleli ha u vhulunga na u dzudzanya notsi dzoṭhe, marifhi, ṅdivhadzo, mivhigo na zwitatamennde zwe ha tendelanwa ngazwo kha muṭangano.
- 12.3. Muraḡo une wa vha na vhuḡifhinduleli ha u ṅwala Marifhi na u vhulunga Rekhodo u ḡo vhea maṅwalwa oṭhe a lwa mulayo ane a bva kha muṭangano, u katela na notsi, ṅdivhadzo, mivhigo na marifhi o tendelwaho.
- 12.4. Tsheo dzo tendelwaho dzi ḡo dzhiwa dzi tshi khou bvela phanda na u shuma nga nṅda ha musi dzo shandulwa nga thendelano kana nga zwiitisi zwa ndeme na zwi pfalaho.
- 12.5. Muṭangano muṅwe na muṅwe u ḡo phetha nga manweledzo mapfufhi a tsheo, khathihi na u ṅwala mafhungo naho e afhio o fhiriselwaho phanda uri a senguluswe tshifhingani tshi ḡaho.

13. U Fheliswa ha u vha Muraḡo

- 13.1. Tshiimiswa tshiñwe na tshiñwe tshine tsha vha muraḡo u ḡivheaho tshi nga fhelisa nga tshoṭhe u vha hatsho muraḡo tshifhinga tshiñwe na tshiñwe, nga u ṅwala ṅdivhadzo ya livhiswa kha Muraḡo wa zwa u ṅwala Marifhi na u vhulunga Rekhodo.
- 13.2. U fheliswa honoho hu ḡo thoma u shuma musi ho no ṭanganedzwa ṅdivhadzo, nga nṅda ha musi ho sumbedzwa ḡuvha ḡine yeneyo ṅdivhadzo ya ḡo thoma u shuma ngaḡo.
- 13.3. Muṭangano u nga dzhia tsheo ya u fhelisa u vha miraḡo ha zwiimiswa zwiṅwe na zwiṅwe zwa miraḡo nga vhunzhi ha mbili tshararu tsha zwiimiswa zwi ḡivheaho zwi re miraḡo.
- 13.4. Hu sa athu dzhiwa tsheo yo raloho, tshiimiswa tshi kwameaho tshine tsha vha muraḡo tshi ḡo ṅewa tshikhala tsho eḡanaho tsha u ṅetshedza mafhungo atsho nga u tou ṅwala kana nga mulomo u ṭalutshedza uri ndi ngani u vha hatsho muraḡo zwi songo fanela u fheliswa.
- 13.5. Zwiitisi zwa u fhelisa u vha muraḡo zwi fanela u vha zwi tshi tshimbizana na vhuḡifari kana nyimele dzine dza nyadza u fulufhedzea, ndivho, kana u shuma zwavhuḡi ha muṭangano.

14. Mbadelo na Tshinyalelo

- 14.1. Muṭangano a u nga ḡo ita kana u ṅea thendelo ya mbadelo, mbofho kana tshinyalelo dza masheleni ho imelwa tshiimiswa tshiñwe na tshiñwe tshine tsha vha muraḡo nga nṅda ha musi zwo tendelwa nga ho livhaho nga u tou ṅwala nga muraḡo kana miraḡo i kwameaho.

15. U shandulwa ha yeneyi Milayo

- 15.1. Milayo iyi i nga shandulwa nga vhunzhi ha mbili tshararu tsha zwiimiswa zwoṭhe zwi ḡivheaho zwa miraḡo zwo imelwaho kha muṭangano wo dzudzanywaho nga ṅḡila yo teaho.
- 15.2. Themendelo iṅwe na iṅwe ya u shandula Milayo i tea u phaḡaladzwa kha zwiimiswa zwoṭhe zwine zwa vha miraḡo hu sa athu fhela maḡuvha a 14 uri muṭangano u thome.

16. U divhofha ho dowealeaho

- 16.1. Milayo iyi i sumbedza u diimisela ha zwiimiswa zwi re mirado u tshilisana nga mulalo, tshumisano, u thogomelana na u thonifhana na u ambedzana nga mulalo. Vhothe vhane vha shela mulenzhe kha wonoyo mutangano vha divhofha uri vha do tikedza enea maitele nga u fulufhedzea.